

Nr 188.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående förstärkning av arbetskrafterna hos kammarrätten; given Stockholms slott den 31 mars 1916.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att, till förstärkning av arbetskrafterna hos kammarrätten *dels* för senare hälften av år 1916 — utöver det antal av fyra extra revisorer och fyra extra räknebiträden, som vid 1915 års riksdag medgivits — med ytterligare två extra revisorer och ett extra räknebiträde, *dels ock* för år 1917 med två adjungerade ledamöter, två amanuenser, sex extra revisorer och fem extra räknebiträden m. m., på *extra stat* för år 1917 under sjunde huvudtiteln anvisa ett anslag av högst kronor 44,200 med rätt för Kungl. Maj:t att redan innevarande år därav disponera ett belopp av 3,750 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars 1916.*

Nävarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Föredragande departementschefen, statsrådet Vennersten anförde vidare:

I anledning av en utav kammarrätten i skrivelse den 30 september 1915 gjord framställning i fråga om förstärkning av ämbetsverkets arbetskrafter *dels* under år 1917 i samma utsträckning som under år 1916, *dels ock* under tiden från och med den 1 juli 1916 till utgången av år 1917 med ytterligare två extra revisorer och ett extra räknebiträde, har Kungl. Maj:t — som den 23 oktober 1915 anbefallt löneregleringskommittén att över framställningen avgiva utlåtande, därvid kammarrättsrådet S. Wählin förordnats att såsom ledamot i kommittén deltaga i behandlingen av denna fråga — i den till riksdagen den 14 januari 1916 avlätna statsverkspropositionen under punkten 17 av sjunde huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition i ärendet till förstärkning av arbetskrafterna hos kammarrätten bland de *extra anslagen* under nämnda huvudtitel för år 1917 beräkna ett belopp av 41,400 kronor.

Sedan löneregleringskommittén den 21 mars 1916 inkommit med det infordrade utlåtandet, anhåller jag att ånyo få anmäla ärendet.

I sin ovannämnda skrivelse har kammarrätten under erinran, huru-
som 1915 års riksdag med anledning av förslag i nådiga propositionen
(nr 114) beviljat på extra stat för år 1916 ett anslag av 33,709 kronor
till förstärkning av arbetskrafterna hos kammarrätten för senare hälften
av år 1915 och hela år 1916, vidare anført.

Kammarrät-
tens.

Den del av nämnda anslag, som avsett år 1916, hade utgjort 28,784 kronor
och grundat sig å följande beräkning:

för kammarrättens domstolsavdelning:

till 2 adjungerade ledamöter arvoden å 2,500 kronor . . .	kr. 5,000: —	
» arvoden åt vikarier för de adjungerade ledamöterna . . .	» 1,200: —	
» 2 amanuenser	» 3,000: —	
» renskrivningskostnad	» 650: —	9,850: —

för kammarrättens revisionsavdelning:

till 4 extra revisorer å 3,000 kronor	kr. 12,000: —	
» 4 extra räknebiträden å 1,500 kronor	» 6,000: —	
» semestervikarier för 4 revisorer å 133 kronor 33 öre . . .	» 533: 33	
» semestervikarier för 4 räknebiträden å 100 kronor . . .	» 400: —	18,933: 33

Summa kronor 28,783: 33

Till grund för den förenämnda propositionen hade legat kammarrättens
underdåniga skrivelse den 18 september 1914 samt löneregleringskommitténs där-
över den 15 mars 1915 avgivna utlåtande, för vilka båda handlingar redogörelse
funnes intagen i propositionen.

Av den utredning angående förhållandet mellan kammarrättens arbetsma-
terial och kammarrättens arbetskrafter, som i nämnda handlingar blivit förebragt,
framginge — änför kammarrätten vidare i skrivelsen den 30 september 1915 —
att det behov av förstärkning av arbetskrafterna, som genom riksdagens förut-
nämnda beslut blivit tillgodosett för tiden till 1916 års utgång, vore av stadig-
varande art. Därtill komme emellertid, vad särskilt anginge kammarrättens dom-
stolsavdelning, att det under år 1915 dit inströmmande arbetsmaterialet till följd
av omständigheter, som åtminstone delvis kunde betecknas som tillfälliga, varit
ovanligt stort. I detta avseende hänvisade kammarrätten till en av ämbetsverket
den 2 september 1915 till Kungl. Maj:t avläten skrivelse, däri kammarrätten funnit
sig nödsakad att göra framställning om en ytterligare förstärkning av arbets-
krafterna med 2 adjungerade ledamöter jämte därav betingad kanslipersonal för
tiden intill 1915 års slut, en framställning som jämväl blivit av Kungl. Maj:t
bifallen. Vid sådant förhållande fann kammarrätten det otvivelaktigt, att förut-
nämnda på extra stat för år 1916 beviljade anslag till förstärkning av arbets-
krafterna jämväl vore för år 1917 nödigt.

Adjunge-
rade leda-
möter.

I den beräkning av anslagsbehovet, som framlagts i kammarrättens förut-
nämnda skrivelse av den 18 september 1914, hade arvodet till de adjungerade
ledamöterna upptagits till 3,000 kronor för vardera. Detta arvode hade emellertid på
hemställen av löneregleringskommittén blivit i propositionen nedsatt till 2,500
kronor, motsvarande kammarrättsråds tjänstgöringspenningar. Emot vad löne-
regleringskommittén anført till stöd för nedsättningen hade emellertid — enligt
vad kammarrätten framhåller — i en kommitténs betänkande bifogad reservation

erinrats, bland annat, att under en följd av år avlöningarna för de adjungerade ledamöter, som tid efter annan förordnats att jämte kammarrättens ordinarie ledamöter eller dessas vikarier uppehålla föredragningen i ämbetsverket, plägat bestämmas till belopp, överstigande kammarrättsråds tjänstgöringspenningar, att löneregeringskommitténs förslag i förevarande avseende sålunda innebure en nedsättning i de adjungerade ledamöternas dittillsvarande avlöningsnivå, samt att detta syntes så mycket mera betänkligt, som möjligheterna till befordran till ordinarie tjänster inom kammarrätten, särskilt inom andra och tredje lönegraderna, under en följd av år framåt syntes bliva mycket små och kammarrätten till följd därav befunde sig i en synnerligen ogynnsam ställning med avseende å möjligheten att draga till sig och kvarhålla yngre mera dugande tjänstemän.

Kammarrätten erinrar ock, att föredragande departementschefen till stadsrådsprotokollet i ärendet uttalat, att nedsättningen i adjunktionsarvodena vore så mycket mera att beklaga, som den kunde komma att drabba tjänstemän, vilka redan under någon tid åtnjutit det högre arvodet, men att departementschefen ansett sig mot löneregeringskommitténs avstyrkande icke böra »åtminstone för närvarande» föreslå högre avlöningsförmåner för de adjungerade ledamöterna än 2,500 kronor.

Då under år 1915 långvariga vikariat för tjänstlediga kammarrättsråd i stor utsträckning förekommit och två adjungerade ledamöter utom de nu ifrågasvarande måst förordnas för tiden från och med den 16 september till årets slut, samt därtill komme, att en av kammarrättens till dylika förordnanden mest använda tjänstemän under året sökt och vunnit befordran utom ämbetsverket, hade angelägenheten för kammarrätten att kunna draga till sig och i sin tjänst kvarhålla yngre dugande tjänstemän under den senast förflutna tiden gjort sig särskilt starkt kännbar.

Att en återgång till det adjunktionsarvode av 3,000 kronor, som av kammarrätten i dess underdåniga skrivelse den 18 september 1914 med stöd av dittillsvarande praxis påyrkats, skulle för ämbetsverket vara högeligen önskvärd, ansåg kammarrätten av det sålunda anförda framgå. Härvid ville kammarrätten framhålla, att de nu ifrågasvarande adjunktionsförordnandena vore avsedda att tilldelas de äldsta och mest förtjänta av kammarrättens till dylika förordnanden använda tjänstemän och att dessa, vilka även vid tiden för skrivelsens avlatande innehade ifrågasvarande förordnanden, förut varit i åtnjutande av det högre arvodet. Då de under adjunktions tiden avstode egna tjänstgöringspenningar till belopp av 1,800 kronor för år räknat, skulle ett årsarvode av 3,000 kronor för dem medföra en inkomstökning av 1,200 kronor om året, vilket med hänsyn till de adjungerade ledamöternas maktpåliggande tjänstgöring icke syntes kunna anses vara för högt tilltaget.

På grund av vad sålunda anförts hade kammarrätten ansett sig böra vidhålla sitt förut gjorda förslag om adjunktionsarvodenas bestämmande till 3,000 kronor om året.

Beträffande övriga beräknade anslagsbelopp saknade kammarrätten anledning att föreslå någon ändring.

Kammarrätten hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen göra framställning därom, att till förstärkning av arbetskrafterna hos kammarrätten med två adjungerade ledamöter, två amanuenser, fyra extra revisorer och fyra extra räknebiträden m. m. under år 1917 måtte på extra stat för samma år anvisas ett anslag av 29,784 kronor.

Men härutöver och trots det sparsamhetsbehov, som framhållits i en av *Extra revisorer m. m.* chefen för finansdepartementet den 23 juli 1915 till kammarrätten avlåten skrivelse, fann sig kammarrätten böra för Kungl. Maj:t framlägga det behov av ytterligare arbetskrafter å kammarrättens revisionsavdelning, som nya förhållanden framkallat.

I avseende därå åberopades, att förste revisorerna i en den 21 september 1915 till kammarrätten ingiven skrivelse begärt, att inom revisionsavdelningen måtte för tiden från och med den 1 juli 1916 anställas ytterligare två extra revisorer och ett extra räknebiträde. Sedan kammarrätten från förste revisorerna infordrat den ytterligare utredning angående det anmälda behovet, som kunde av dem åstadkommas, hade till kammarrätten inkommit från chefen för första revisionskontoret en promemoria och från chefen för andra revisionskontoret en skrivelse, vilka båda handlingar jämväl åberopades.

Av dessa handlingar framginge, att det gällde tillgodoseende väsentligen av nya behov, det ena av stadigvarande art: kontrollen av pensionsstyrelsens räkenskap och förvaltning, det andra av mera tillfällig beskaffenhet: kontrollen av de stora engångsutgifter, som av tidsförhållandena föranletts inom områden tillhörande försvaret. Att den ökning i arbetskrafter, som för ändamålet begärts — två extra revisorer och ett extra räknebiträde — vore väl behövlig och snarare kunde betecknas såsom för liten än tvärtom, ville kammarrätten vitsorda, liksom att dessa nya arbetskrafter borde vara tillgängliga från den 1 juli 1916.

Kammarrätten hemställde alltså, med biträdande av förste revisorernas framställning, att Kungl. Maj:t ville hos riksdagen göra framställning om beviljande på extra stat för år 1917 av medel, erforderliga för att under senare hälften av år 1916 och år 1917 inom kammarrättens revisionsavdelning anställa ytterligare två extra revisorer och ett extra räknebiträde.

Efter samma beräkningsgrund, som förut angivits för extra revisorer och extra räknebiträden, erfordrades för ändamålet arvoden

till två extra revisorer under 1 ¹ / ₂ år	kr. 9,000: —
» ett extra räknebiträde under samma tid	» 2,250: —
» semestervikarier för två extra revisorer under år 1917	» 266: 66
» semestervikarie för ett extra räknebiträde under år 1917	» 100: —

Summa kronor 11,616: 66

eller i jämnt kronotal 11,617 kronor.

Sammanlagda beloppet av de medel, om vilkas beviljande på extra stat för år 1917 kammarrätten hemställde, att Kungl. Maj:t ville hos riksdagen göra framställning, utgjorde alltså 41,401 kronor.

I den av kammarrätten omförmälda, av förste revisorerna gemensamt avlåtna skrivelsen om behovet av ökning i revisionens arbetskrafter har yttrats följande:

Förste revisorernas yttrande.

För att kunna verkställa den granskning, som föranleddes av den allmänna pensionsförsäkringen, måste revisionens arbetskrafter avsevärt ökas. Att granskningsmaterialet bleve betydande och inom vissa delar krävande, borde enligt förste revisorernas mening utan vidare kunna inses. Huru mycken arbetskraft emellertid detta för revisionen helt nya granskningsområde komme att kräva, kunde givetvis icke exakt beräknas, förr än det vidlyftiga arbetet fortgått någon tid framåt.

Med hänsyn till det tidskrävande arbete, som en revision av detta slag medförde, funno förste revisorerna, även med noggrant beaktande av det i chefens för finansdepartementet förutnämnda skrivelse den 23 juli 1915 frambållna sparsamhetsbehov, sig likväl icke kunna underlåta att hemställa om ytterligare förstärkning av arbetskrafterna å revisionsavdelningen med två extra revisorer och ett extra räknebiträde. De extra revisorerna skulle därigenom ökas till sex och de extra räknebiträdena till fem. De nu föreslagna extra revisorerna och extra räknebiträdet borde tillerkännas samma avlöningsförmåner och rätt till semester, som tillkomme de nuvarande extra revisorerna och extra räknebiträdena.

En del av det ifrågakvarande nya granskningsmaterialet hade redan inkommit och ytterligare delar därav vore att förvänta under loppet av 1916 års förra hälft. Under närmaste åren hade revisionen att motse ytterligare nya uppgifter, exempelvis granskningen av värnskatten, den nyligen beslutade krigskonjunkturskatten, de tillkomna betydande utgifterna å fjärde och femte huvudtitlarna samt engångskostnaderna för försvaret, varigenom arbetsmaterialet, såsom redan kunde skönjas, komme att ökas vida utöver vad revisionen förut tänkt sig. För ifrågakvarande nya uppgifter komme arbetskrafterna alldeles säkert att visa sig otillräckliga. På de sålunda anförda skälen hemställde förste revisorerna, att den föreslagna förstärkningen av arbetskrafterna måtte medgivas från och med den 1 juli 1916.

I övrigt åberopa de ett av dem den 17 september 1914 avgivet, av kammarrätten i dess av 1915 års riksdag prövade framställning åberopat tjänstememorial beträffande behovet av arbetskrafter å kammarrättens revisionsavdelning (se propositionen nr 114 år 1915).

Såsom av kammarrätten jämväl erinrats, hava förste revisorerna vidare, till fullständigande av vad de i nyssberörda skrivelse gemensamt anfört, var för sig yttrat sig i ämnet; och har härvid av förste revisorn å första revisionskontoret anförts följande:

Förste revisorn å första revisionskontoret.

Den medelsförvaltning, som föranleddes av den allmänna pensionsförsäkringen, komme icke att sammanföras och redovisas i en räkenskap, utan i ett flertal räkenskaper. Pensionsförsäkringsfonden komme sannolikt att förvaltas och redovisas av särskild myndighet (förvaltades tillsviðare av statskontoret).

De till fonden ingående avgifterna debiterades i regel:

grundavgifterna uti särskilda förteckningar och insattes direkt å pensionsstyrelsens giroräkning,

tilläggsavgifterna uti kronoräkenskaperna för länen och redovisades i enahanda ordning som kronouppbördsmedlen samt omfördes därefter till pensionsstyrelsens giroräkning.

Pensionsstyrelsen skulle sedermera leverera pensionsavgifterna till den myndighet, som handhade förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden.

Pension utginge med vissa procent av erlagda pensionsavgifters sammanlagda belopp; till en del pensionstagare utginge pensionstillägg med varierande belopp, vilka skulle gäldas till $\frac{3}{4}$ av staten och $\frac{1}{4}$ av landstingen och kommunerna; i vissa angivna fall utginge s. k. understöd. Pensionerna, pensionstilläggen och understöden beslutades av pensionsstyrelsen, men utbetalades och bokfördes av postsparbanken.

Pensionsstyrelsens egen räkenskap omfattade endast av styrelsen bestridda utgifter.

Den centrala revisionens granskning syntes huvudsakligen komma att omfatta: pensionsförsäkringsfondens förvaltning och redovisning:

att de debiterade, på olika vägar inflytande pensionsavgifterna i behörig tid och ordning redovisades och tillfördes pensionsförsäkringsfonden;

att gällande stadganden om pension m. m. bleve iakttagna;

att utbetalade pensioner, pensionstillägg och understöd på behörigt sätt redovisades och verifierades;

att på andra än staten belöpande kostnader för pensionstilläggen och understöden bleve ersatta;

att utöva kontroll över användningen av statsanslagen för allmänna pensionsförsäkringen, utgörande enligt 1915 års riksstat följande:

pensionsstyrelsen	234,600
till upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m., förslagsanslag	381,000
till bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring, förslagsanslag	3,600,000
till statsbidrag till den jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring, förslagsanslag .	125,000
ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar m. m., förslagsanslag	50,000
ersättning till mantalsskrivningsförrättare för pensionsförteckningar m. m., förslagsanslag	80,000

Vissa delar av det vidlyftiga förvaltningsområdet måste givetvis fullständigt granskas, andra åter mera översiktligt och principiellt kontrolleras. I huru stor utsträckning detta senare borde ske, kunde ju endast genom praktiken utrönas. Då medelsförvaltningen beträffande pensionsförsäkringen bleve fördelad på ett flertal myndigheter, måste givetvis den centrala revisionen ganska noggrant följa och övervaka en del mellanhavanden mellan de särskilda förvaltningsorganen.

En tablå, utvisande till och med juni månad 1915 beviljade pensioner och deras årliga totalbelopp, bifogades.

Förste revisorn å andra revisionskontoret har i sin särskilda skrivelse yttrat sig på följande sätt:

Förste revisorn å andra revisionskontoret.

Fäste man sig vid arméförvaltningens räkenskaper, utgjorde kassaverifikationerna till de arméförvaltningen underlydande truppförbandens med flere medelsredovisningar, huvudkassans verifikationer således ej medräknade,

för år 1911	344,180 folier,
» » 1912	365,467 »
» » 1913	397,202 »
» » 1914	526,093 » .

Med hänsyn till dels att så många olika författningar, vidlyftiga stater och andra föreskrifter vid granskningen av arméns räkenskaper måste beaktas, dels att en enda verifikation kunde omfatta ett femtiotal eller flera utbetalningar

till särskilda personer, exempelvis avlöningslistorna, dels att tid även måste beräknas för uppsättande av anmärkningar och för avgivande av påminnelser i anledning av inkomna förklaringar över utställda anmärkningar, dels att esomoftast tidsödande undersökningar, en och annan gång till och med i andra räkenskaper, måste verkställas för konstaterande av, huruvida en felaktighet föreläge, borde man icke räkna med att vid *generell revision* av arméförvaltningens räkenskaper i genomsnitt ett större antal verifikationer än cirka 150 dagligen granskades av en person. Utvägen att pålägga en större arbetsbörda per dag räknat stode ej öppen, ty granskningsarbetet vore i längden så tungt och så slitande, att observationsförmågan, varav hela revisionens nytta i så hög grad berodde, icke tålde vid en starkare belastning under en längre tid. Detta förhållande hade också beaktats av departementalkommitterade i deras betänkande om ett kommunikationsdepartement, där det på sid. 147 yttrades följande:

»Särskilt revisionsarbetet är av så ansträngande beskaffenhet, att det vore till ingen nytta att utsträcka arbetstiden utöver 6 timmar dagligen. Visserligen erhåller man genom utsträckt arbetstid, att antalet genomgångna verifikationer möjligen blir större, men detta sker på bekostnad av revisionens effektivitet. Att få revisionen så effektiv som möjligt är emellertid just vad man framför allt bör sträva efter. Redan 6 timmars daglig tjänstgöring är i fråga om revisionsarbetet väl drygt, men torde, för att arbetstiden må bli lika för alla inom kontoret, böra stipuleras.»

Änsamt den starka ökningen av närmare 129,000 verifikationer i truppförbandens med flere *vanliga* räkenskaper utgjorde därför arbetsmaterial för en revisor under 860 dagar. I anledning av arméns mobilisering år 1914 komme dessutom arméförvaltningen att den 15 oktober 1915 till kammarrätten överlämna verifikationerna till lantförsvarets krigsfond till belopp av 19,537,808 kronor 41 öre. Om dessa verifikationer, som ännu icke blivit folierade i arméförvaltningen, hade förste revisorn endast kunnat få den uppgiften, att de vore så talrika, att de måste bindas i cirka ett femtiotal medelstora band med omkring 1,200 folier i varje band. Dessa verifikationer påfordrade en alldeles särskild uppmärksamhet från revisionens sida, då utbetalningarna vid krigskasseavdelningarna i allmänhet verkställdes av privata personer, som endast för tillfället fungerat såsom krigskassörer, och som icke erhållit någon utbildning inom intendenturkåren.

Även övriga till andra revisionskontoret ingående räkenskaper utvisade ökning. Mest framträdde denna ökning vid marinförvaltningens räkenskaper. Enligt räkenskapsdiariet utgjorde marinförvaltningens räkenskaper

för år 1909	188 band,
» » 1910	270 »
» » 1911	357 »
» » 1912	355 »
» » 1913	405 » .

För år 1914 hänvisades till en bilaga (enligt denna kunde antalet band då ännu ej exakt uppgivas).

För granskningen av 1909 års räkenskaper från marinförvaltningen hade man kunnat disponera en tid av 11 månader 4 dagar, men i fråga om 1913 års räkenskaper endast 16 månader, ehuru räkenskaperna då mer än fördubblats. Vad som förut sagts om granskningen av arméförvaltningens räkenskaper gällde även beträffande granskningen av marinförvaltningens räkenskaper; och särskilt ville

förste revisorn framhålla, att marinförvaltningens huvudkassas räkenskaper, som skulle undergå *specifik* granskning i kammarrätten, för år 1914 ökats med 1,686 folier, motsvarande drygt en månads granskningsarbete för en revisor.

För verkställande av det ökade granskningsarbetet hade förste revisorn, i anledning av finansdepartementets skrivelse den 23 juli 1915, tänkt sig en ökning av arbetskrafterna under närmaste tiden genom medels anvisande av Kungl. Maj:t vare sig förskottsvis eller från allmänna besparingarna, i den mån arbetet ej kunde fullgöras genom den i förste revisorernas gemensamma skrivelse till kammarrätten den 21 september 1915 begärda förstärkningen av arbetskrafterna.

Löneregleringskommittén har uti sitt förenämnda utlåtande den 21 mars 1916 till en början erinrat, att då kommittén den 15 mars 1915 yttrade sig i anledning av kammarrättens förut omförmälda skrivelse den 18 september 1914, i vad densamma avsåg ämbetsverkets förstärkning med adjungerade ledamöter och de anslag, som därav föranleddes, erinrade kommittén, att den i sitt den 18 juni 1904 avgivna betänkande angående reglering av löneförhållanden m. m. vid kammarrätten uttalat den övertygelsen, att det arbete i kammarrätten, som efter genomförande av vissa av kommittén framställda förslag skulle komma att vila på kammarrättsråden, skulle kunna — utan någon fara för att noggrannheten i prövningen skulle behöva eftersättas för skyndsamheten i avgörandet — utföras av åtta kammarrättsråd. Denna uppfattning hade kommittén grundat, bland annat, på en av kommittén anställd jämförelse mellan antalet till ämbetsverket inkomna och där avgjorda mål under åren 1901, 1902 och 1903.

Löne-
reglerings-
kommittén.

För att kunna bilda sig ett tillförlitligt omdöme därom, huruvida behov av den av kammarrätten i dess skrivelse den 18 september 1914 begärda förstärkningen med adjungerade ledamöter förefunnes för tiden till utgången av år 1916, hade kommittén låtit ur kammarrättens årligen till Kungl. Maj:t avgivna arbetsberättelser sammanföra åtskilliga i en såsom bilaga vid utlåtandet fogad tabell innefattande sifferuppgifter rörande antalet under i tabellen angivna år till kammarrätten inkomna, därstädes avgjorda och såsom oavgjorda till nästföljande år överförda, till kammarrättsrådets föredragning hörande dels fattigvårdsmål och dels andra besvärsmål.

Även vid förevarande utlåtande den 21 mars 1916 har kommittén fogat samma tabell, kompletterad med vederbörliga uppgifter för år 1915 och därvid jämväl erinrat, att i tabellens siffror ej medräknats de tämligen fåtaliga balansmålen och fiskaliska aktionerna och ej heller de genom lottning mellan kammarrättsråden fördelade Kungl. Maj:ts remisser, angående vilka sistnämnda sifferuppgifter ej kunna hämtas ur arbetsberättelserna.

Tabellen är av följande innehåll:

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 1 saml. 166 häft. (Nr 188.)

Å r.	Till kammarrättsråds föredragning hörande						S u m m a.			Extra adjunktion.
	Fattigvårdsmål.			Andra besvärsmål.			In-komna.	Av-gjorda.	Balans vid årets slut.	
	In-komna.	Av-gjorda.	Balans vid årets slut.	In-komna.	Av-gjorda.	Balans vid årets slut.				
1875	226	215	66	524	479	71	750	694	137	2 × 12 = 24
1885	364	344	31	812	825	7	1,176	1,169	38	2 × 8 = 16
1895	528	310	958	1,141	1,157	150	1,669	1,467	1,108	2 × 12 = 24
1900	566	630	922	1,013	1,179	137	1,579	1,809	1,059	2 × 8 = 16
1901	580	784	718	1,147	1,165	119	1,727	1,949	837	2 × 8 = 16 mån.
1902	634	670	682	1,441	1,412	148	2,075	2,082	830	2 × 8 = 16 mån.
1903	651	745	588	1,580	1,452	226	2,181	2,197	814	2 × 4½ = 9
1904 ¹⁾	657	519	726	2,131	2,001	356	2,788	2,520	1,082	2 × 8 = 16 mån.
1905	614	687	653	1,506	1,521	341	2,120	2,208	994	2 × 8 = 16 mån.
1906	752	722	683	1,366	1,319	388	2,118	2,041	1,071	2 × 8 = 16 mån.
1907	713	938	458	1,523	1,546	365	2,236	2,484	823	2 × 8 = 16 mån.
1908	614	732	340	1,535	1,523	377	2,149	2,255	717	2 × 8 = 16 mån.
1909 ²⁾	669	640	369	2,661	2,126	912	3,330	2,766	1,281	2 × 3 = 6 mån.
1910 ³⁾	704	561	512	2,021	2,279	654	2,725	2,840	1,166	2 × 3½ = 7 mån.
1911	740	674	578	*) 2,773	2,952	475	3,513	3,626	1,053	2 × 8½ = 17 mån.
1912 ⁴⁾	891	727	742	2,186	1,872	789	3,077	2,599	1,531	1 × 10½ = 21 mån.
1913	940	771	911	2,104	1,856	1,037	3,044	2,627	1,948	2 × 12 = 24
1914 ⁵⁾	840	722	1,029	3,266	2,157	2,146	4,106	2,879	3,175	2 × 3½ = 7
1915 ⁶⁾	844	746	1,127	3,332	3,004	2,474	4,176	3,750	3,601	S:a 31 mån.
<i>Medeltal.</i>										
1900—1904	618	670	727	1,452	1,442	197	2,070	2,112	924	
1905—1909	672	744	501	1,718	1,607	477	2,390	2,351	978	
1910—1914	823	691	754	2,470	2,223	1,020	3,293	2,914	1,774	

*) Därav över 1,000 likartade mål angående beskattning av dels utdelning å aktier i åtskilliga sockerfabriksaktiebolag och i aktiebolaget Providentia, dels och gratifikationer till vissa Stockholms stads arbetare.

Anmärkingar.

¹⁾ 1902 års inkomstskatteförordning började tillämpas.

²⁾ Kammarrättsrådets föredragning utsträckt från 2 till 2½ å 2¾ timmar i veckan. — Föredragningen av norska fattigvårdsmål övertogs av sekreteraren. Avbrotten i föredragningen vid påsk och vid vårsessionens slut upphöra. Avbrottet vid jul inskränktes.

³⁾ Kammarrättsrådets föredragning utsträckt till tre timmar i veckan.

⁴⁾ 1910 års lagstiftning angående inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. började tillämpas. Skogsaccislagen likaså.

⁵⁾ Pensionsavgiftsmålen tillkomma.

⁶⁾ Värnskattmålen tillkomma.

Kommittén lämnade i utlåtandet den 15 mars 1915 en del förklarande anmärkningar till ledning vid bedömandet av uppgifterna i tabellen och erinrade om vissa under senare tid inträffade förändringar i gällande lagstiftning, genom vilka nya arbetsuppgifter tillförts kammarrätten, varjämte redogjordes för åtskilliga av kommittén i dess förutnämnda, år 1904 avgivna betänkande framställda förslag angående åtgärder i syfte att åstadkomma ett ökat resultat av kammarrättens arbete och för de ändringar, som i anledning därav blivit inom kammarrätten genomförda.

Av åstadkommen utredning fann kommittén emellertid framgå:

att under de senast förflutna femton åren och särskilt under de sista fem åren det till kammarrätten inströmmande arbetsmaterialet i betydande grad tillvuxit och dämera med åtminstone hälften överstege den årligen inkommande arbetsmängden vid den tid, då löne regleringskommittén avgav sitt betänkande angående kammarrättens organisation m. m.;

att under de tre sistförflutna åren kammarrättens arbetskrafter, oaktat desamma varit förstärkta med adjungerade ledamöter, likväl visat sig icke kunna avarbeta en arbetsmängd, motsvarande de under samma år nyinkomna målen, samt att till följd härav balansen av oavgjorda mål dämera nått sådan höjd, att densamma måste anses motsvara mer än den arbetsmängd, som på en tid av ett år kunde av kammarrätten avarbetas;

samt att i överensstämmelse med löne regleringskommitténs år 1904 gjorda uttalanden åren 1909 och 1910 genomförts en avsevärd skärpning av kammarrättsrådets tjänstgöringsskyldighet, varjämte för vinnande av en ökad arbetsprodukt åtskilliga andra förändringar vidtagits beträffande föredragningsarbetet inom kammarrätten.

Med avseende därå och då i den rättssökande allmänhetens och kommunernas intresse kraftiga åtgärder måste anses påkallade för förekommande av balansens ytterligare tillväxt samt kommittén icke ansett sig kunna tillstyrka någon vidare ökning av kammarrättsrådets föredragningskyldighet, fann kommittén uppenbart, att den av kammarrätten begärda förstärkningen med två adjungerade ledamöter under senare halvåret 1915 och hela år 1916 var av behovet påkallad.

Med avseende å kammarrättens framställning i fråga om årsarvodet för de adjungerade ledamöterna, som av kammarrätten föreslagits för vardera av de adjungerade ledamöterna till 3,000 kronor, motsvarande för månad räknat 250 kronor, under det att kammarrättsråds tjänstgöringspenningar uppgå till 2,500 kronor om året eller 208 kronor $33\frac{1}{3}$ öre i månaden, erinrade kommittén om sitt den 26 februari 1915 avgivna utlåtande angående tillfällig förstärkning av kammarkollegiets arbetskrafter,

varom närmare redogörelse finnes intagen i propositionen nr 133 till 1915 års riksdag.

I den framställning, i anledning varav kommitténs sistberörda utlåtande infordrats, hade kammarkollegiet beträffande arvodet för en begärd adjungerad ledamot anfört, att det visserligen med hänsyn till de arbetsuppgifter, som skulle tillhöra den adjungerade ledamoten, syntes kollegiet kunna föreligga tillräckliga skäl att för honom ifrågasätta arvode, motsvarande exempelvis lön för tjänsteman i andra lönegraden med tillägg av kammarråds tjänstgöringspenningar, därvid den adjungerade ledamoten skulle hava att avstå egna löneförmåner, men att kollegiet likväl — på grund av det sparsambetsbehov, som framhållits i en av chefen för finansdepartementet den 31 augusti 1914 avlåten skrivelse till kollegiet — ansett sig böra inskränka sig till anhållan om anvisande till den adjungerade ledamoten av ersättning, motsvarande kammarråds tjänstgöringspenningar eller alltså 2,500 kronor för år.

Det hade från kammarkollegiets sida förutsatts, att till adjungerad ledamot skulle förordnas en ordinarie tjänsteman i första lönegraden.

I sitt utlåtande över kammarkollegiets omförmälda framställning hade kommittén lämnat utan erinran vad kammarkollegiet föreslagit i fråga om adjunktionsarvodets belopp.

Då kommittén något senare, den 15 mars 1915, yttrade sig beträffande kammarrättens då föreliggande framställning, utlät sig kommittén, att det skäl, som av kammarkollegiet anförts till stöd för dess förslag om adjunktionsarvodets bestämmande till allenast 2,500 kronor för år, syntes kommittén böra i lika mån som för kammarkollegiets vidkommande beaktas även beträffande arvodena för de föreslagna adjungerade ledamöterna hos kammarrätten och att kommittén så mycket mindre ansett sig kunna för dessa senare föreslå högre arvodesbelopp, som enligt vad kommittén inhämtat, till ifrågavarande förordnanden i kammarrätten ansågos kunna påräknas tjänstemän i andra lönegraden.

Arvodena för de två adjungerade ledamöterna hos kammarrätten föreslogos sålunda av kommittén till 2,500 kronor för dem vardera, för år räknat, vilket förslag vann Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande.

Sedan löneregleringskommittén sålunda redogjort för vad som från dess sida förevarit beträffande framställningen i denna del till 1915 års riksdag, yttrar kommittén vidare:

»I den nu föreliggande skrivelsen av den 30 september 1915 har kammarrätten meddelat, att Kungl. Maj:t på kammarrättens framställning beviljat ämbetsverket — utöver den av riksdagen år 1915 medgivna förstärkningen med två adjungerade ledamöter under senare halvåret 1915 och hela år 1916 — ytterligare

Löneregleringskommitténs utlåtande angående adjungerade ledamöter.

ökning av de adjungerade ledamöternas antal med två under tiden den 15 september—den 31 december 1915; och har, enligt vad kommittén inhämtat, enahanda förstärkning av de adjungerade ledamöternas antal av Kungl. Maj:t medgivits även för tiden den 1 januari—den 15 juni 1916. För dessa ytterligare adjunktioner, vilkas behövlighet av kammarrätten ställts i utsikt redan i ämbetsverkets förutnämnda skrivelse den 18 september 1914, hava medel anvisats å förskottstitel; och har det för den förstärkta adjunktionen under höstsessionen 1915 utgivna förskottet sedermera blivit ersatt från sjunde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Det i kommitténs tabellbilaga upptagna antalet under år 1915 inkomna andra besvärsmål än fattigvårdsmål överstiger väsentligen det antal dylika mål, som årligen pläгат inkomma till ämbetsverket, särskilt om man vid jämförelsen bortser från de år, som följt närmast efter dem, då allmän fastighetstaxering ägt rum. Dessa mål utgjorde nämligen år 1915 3,332 stycken, under det att därförinnan motsvarande siffror högst uppgått till 2,773 år 1911 och 3,266 år 1914, vilket sistnämnda år antalet inkomna mål påverkats av 1913 års allmänna fastighetstaxeringar.

I nämnda siffra för år 1915 ingår emellertid en nytillkommen grupp av mål, nämligen av 1913 års lag om allmän pensionsförsäkring föranledda mål angående pensionsavgifter, av vilka mål under år 1915 till kammarrätten inkommit 587 stycken. Enligt vad kommittén inhämtat, har kammarrätten den 10 februari 1916 beslutit en framställning till Kungl. Maj:t i syfte att föredragningen av dessa mål, vilka anses i regel vara av jämförelsevis enkel beskaffenhet, skulle tillse vidare övertagas av ämbetsverkets advokatfiskal; och skulle sålunda, i händelse av bifall till kammarrättens sistberörda framställning, pensionsavgiftsmålen icke vidare böra tagas i beräkning vid bedömandet av det kammarrättsråden påvilande arbetet. Även med frånräknande av dessa mål, så vitt de fortfarande äro oavgjorda, måste emellertid otvivelaktigt de år 1915 till kammarrätten inkomna målen anses representera en relativt synnerligen betydande arbetsmängd.

Ehuru även antalet av de inom kammarrätten avgjorda målen år 1915 varit större än något föregående år — vilket med hänsyn till den avsevärda förstärkning med adjungerade ledamöter, som under året beviljats kammarrätten, varit att förvänta — har avarbetningen av mål icke motsvarat den inkomna arbetsmängden, varför också vid årets utgång balansen av oavgjorda mål, likasom vid tre föregående årsskiften, visar stegring.

I detta sammanhang bör även erinras, att i följd av 1915 års riksdags beslut om införande av en krigskonjunkturskatt ännu en ny grupp av besvärsmål kommer att bliva föremål för prövning och avgörande av kammarrätten.

Kommittén har med avseende å vad ovan anförts icke kunnat hysa något tvivel därom, att den av kammarrätten begärda förstärkningen under år 1917 med två adjungerade ledamöter är av behovet påkallad.»

Vad angår arvodena åt de ifrågavarande två adjungerade ledamöterna i kammarrätten har kommittén erinrat om kammarkollegiets i viss mån likartade framställning om förstärkning av detta ämbetsverks arbetskrafter för, jämte annat, år 1917 samt kommitténs däröver avgivna utlåtande, som förut i dag av mig för Kungl. Maj:t anmälts, i samband varmed kommittén

betonat, att kommittén låtit sig angeläget vara att tillse, att likartade grunder för avlöningen av de adjungerade ledamöterna i de båda ämbetsverken må så vitt möjligt vinna tillämpning.

Vad då kammarkollegiets berörda framställning, i vad angår år 1917, beträffar, har, såsom Eders Kungl. Maj:ts behagade erinra sig, av kammarkollegiet begärts anslag till avlöning av tre adjungerade ledamöter, och har av kollegiet uttalats, att den möjligheten icke vore utesluten, att kollegiet kunde finna ändamålsenligt att till adjungerade ledamöter i större eller mindre utsträckning begagna sig av verkets extra ordinarie tjänstemän. Kollegiet har hemställt, att arvodena måtte bestämmas för adjungerad ledamot, som åtnjuter andra lönegradens avlöning, till belopp, motsvarande kammarråds tjänstgöringspenningar, eller 2,500 kronor om året, för adjungerad ledamot, som är ordinarie tjänsteman i första lönegraden, till 3,000 kronor för år räknat och för adjungerad ledamot, som är extra ordinarie tjänsteman, till 5,000 kronor för år, allt med skyldighet för en till adjungerad ledamot förordnad ordinarie tjänsteman att till den, som uppehåller hans tjänst, avstå de därmed förenade tjänstgöringspenningar, och för adjungerad ledamot, som innehar stadigvarande amanuensförordnande, att avstå hela amanuensarvodet.

I sitt den 16 mars 1916 avgivna utlåtande rörande ovan omförmälda och andra av kammarkollegiet framställda förslag har kommittén beträffande arvodet för adjungerad ledamot, som ej innehar ordinarie tjänst, tillstyrkt vad av kammarkollegiet föreslagits och därvid åberopat, att vid såväl 1915 som 1916 års riksdag arvodet för en extra ledamot, som på grund av krigshovrättsavdelningens tillkomst ansetts erforderlig inom Svea hovrätt, blivit på Kungl. Maj:ts förslag bestämt till 5,000 kronor för år.

Däremot har kommittén, på sätt utlåtandet giver vid handen, avstyrkt kammarkollegiets förslag, att adjungerad ledamot, som är tjänsteman i första lönegraden, skulle, mot skyldighet att avstå egna tjänstgöringspenningar, erhålla ersättning av 3,000 kronor för år räknat, och i stället hemställt, att för sådan adjungerad ledamot, liksom för den, som är ordinarie tjänsteman i andra lönegraden, ersättningen måtte bestämmas till 2,500 kronor om året eller till samma belopp, som utgör kammarråds tjänstgöringspenningar.

I sitt utlåtande den 21 mars 1916 över kammarrättens förevarande framställning anför nu löneregleringskommittén för egen del följande:

»Då det synes önskvärt, att de grunder, som sålunda av kommittén föreslagits beträffande avlöningen åt de adjungerade ledamöterna inom kammarkollegiet, må vinna tillämpning även beträffande kammarrättens adjungerade leda-

möter, har kommittén ansett sig icke kunna tillstyrka kammarrättens förslag i vad angår adjunktionsarvodenas bestämmande till 3,000 kronor om året.

Detta förslag är emellertid grundat på den förutsättningen, att båda adjunktionsförordnandena skulle tilldelas ordinarie tjänstemän i andra lönegraden inom kammarrätten. Den möjligheten läser dock icke vara utesluten, att på grund av inträffande personalförändringar eller andra oförutsedda omständigheter adjunktionsförordnandena eller något av dem kan komma att anförtros åt tjänstemän i första lönegraden eller åt extra ordinarie tjänstemän. I sistnämnda fall — om adjungerad ledamot icke är innehavare av ordinarie tjänst — bör han enligt kommitténs mening komma i åtnjutande av samma ersättning, som uppbäres av den förutnämnde adjungerade ledamot i Svea hovrätt, vilkens arvodesbelopp fastställes av riksdagen. Denna ersättning har ock av kommittén föreslagits för extra ordinarie tjänstemän, vilka erhålla adjunktionsförordnanden i kammarkollegiet; den, som innehar stadigvarande amanuensförordnande, bör givetvis vara skyldig att under adjunktionen avstå hela amanuensarvodet. Är åter adjungerad ledamot i kammarrätten ordinarie tjänsteman, bör han — oavsett om den ordinarie tjänsten tillhör andra eller första lönegraden — i arvode åtnjuta allenast ett belopp, motsvarande kammarrättsråds tjänstgöringspenningar, och vara skyldig avstå de med hans egen tjänst förenade tjänstgöringspenningarna.

De föreslagna anslagsbeloppen till förbättrad avlöning åt de adjungerade ledamöternas vikarier och till bestridande av den ökade renskrivningskostnad, som bliver en följd av de adjungerade ledamöternas arbete, äro beräknade på samma sätt som motsvarande anslagsbelopp för år 1916; och har kommittén härutinnan icke funnit anledning till annan erinran än att anslagsbeloppet till förbättrad avlöning åt de adjungerade ledamöternas vikarier givetvis bör, såsom ock torde vara avsett, utgå allenast i den mån fråga är om vikarie för adjungerad ledamot, som innehar ordinarie tjänst i kammarrätten.

De båda amanuenser, för vilka begäras arvoden med 1,500 kronor för år räknat åt vardera, äro avsedda att biträda de adjungerade ledamöterna med uppsättning av utslag i av dem föredragna mål samt med expeditionsgöromål m. m. ävensom att i tur och ordning med övriga amanuenser å kammarrättens kansli och med kammarrättens notarier deltaga i protokollstjänstgöringen. Arvodena äro till beloppet lika med lägsta arvodet för amanuens i kammarrätten; och anser sig kommittén böra i denna del tillstyrka kammarrättens framställning.

I det av kammarrätten begärda anslagsbeloppet, såvitt detsamma är avsett för ämbetsverkets domstolsavdelning, skulle sålunda enligt kommitténs förslag erfordras följande ändringar.

Till arvoden åt två adjungerade ledamöter beräknas (för att medel må vara tillgängliga jämväl för det möjligen förekommande fall att bägge skulle vara extra ordinarie tjänstemän) ett belopp av *högst* 10,000 kronor.

Såsom redan är nämnt, skulle emellertid det belopp av 1,200 kronor, som beräknats till förbättrad avlöning åt vikarier för adjungerade ledamöter, utgå allenast, om de adjungerade ledamöterna innehava ordinarie tjänst i kammarrätten. Då under sådan förutsättning arvodet till adjungerad ledamot skulle utgöra allenast 2,500 kronor eller hälften av adjunktionsarvodet åt extra ordinarie tjänsteman, skulle tydligtvis vad som under denna förutsättning besparas å den förenämnda posten 10,000 kronor lämna tillgång till bestridande av kostnaderna för den för-

bättrade avlöningen åt vikarier för adjungerade ledamöter. I följd därav torde förberörda belopp av 1,200 kronor ej böra ingå i beräkningen av det anslagsbelopp, som må bära hos riksdagen äskas för kammarrättens domstolsavdelning.

Till förenämnda belopp av <i>högst</i>	kr. 10,000
skulle läggas	
till arvoden åt två amanuenser	» 3,000
» renskrivningskostnad	» 650

Anslagsbeloppet skulle således bliva *högst* kronor 13,650

Kommittén hemställer alltså beträffande den nu behandlade delen av kammarrättens föreliggande framställning, att Kungl. Maj:t måtte föreslå ridsdagen att, för förstärkning av kammarrätten med två adjungerade ledamöter ävensom för avlöande av två amanuenser och för bestridande av övriga av adjunktionen föranledda utgifter, på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av högst 13,650 kronor.

Vidare hemställer kommittén, att, i händelse av riksdagens bifall till nämnda förslag, Kungl. Maj:t måtte

dels vid meddelande av förordnande för adjungerad ledamot förklara denne berättigad att under tiden för förordnandet uppbära, om han är extra tjänsteman, en ersättning för år räknat av 5,000 kronor och för andra fall en mot kammarrättsråds tjänstgöringspenningar svarande ersättning, med skyldighet för den adjungerade ledamoten att till den, som uppehåller hans tjänst, avstå därmed förenade tjänstgöringspenningar eller, om han innehar stadigvarande amanuensförordnande, hela amanuensarvodet;

dels förklara de adjungerade ledamöterna berättigade att åtnjuta ferier lika med kammarrättsråd;

dels bemyndiga kammarrätten att till de tjänstemän, som i egenskap av vikarier uppehålla ordinarie tjänster, vilkas innehavare äro adjungerade ledamöter, låta utbetala, utöver med tjänsterna förenade tjänstgöringspenningar, arvoden med 50 kronor i månaden till vardera vikarien;

dels ställa till kammarrättens förfogande det till avlöning åt amanuenser avsedda belopp att utgå med 125 kronor i månaden till vardera av två amanuenser;

dels ock medgiva kammarrätten att såsom tillägg till det i ämbetsverkets stat uppförda anslaget till vikariatsersättning, arvoden åt extra biträden, flitpenningar och tillfällig renskrivningskostnad använda under år 1917 ett belopp av 650 kronor till bestridande av den ökade renskrivningskostnad, som bliver en följd av de adjungerade ledamöternas arbete.»

Löne-
reglerings-
kommitténs
utlåtande
ang. extra
revisorer
m. m.

• Vad härefter angår den del av kammarrättens framställning, som avser anslag för ökat antal extra revisorer och extra räknebiträden under senare halvåret 1916 och hela år 1917, anföres av kommittén följande:

»Den å kammarrättens ordinarie stat upptagna revisionspersonalen utgöres av två förste revisorer, tjugo revisorer och fyra räknebiträden. Under tiden från och med den 1 juli 1912 till utgången av år 1915 voro dessutom å ämbetsverkets revisionsavdelning anställda tre extra revisorer och fyra extra räknebiträden; och

blev genom beslut av 1915 års riksdag antalet extra revisorer för år 1916 ökat till fyra.

Ökningen motiverades av kammarrätten dels med det ökade behov av arbetskrafter, som för revisionen uppkommit genom tillämpningen av 1910 års skattelagar, dels med tillkomsten av nya ämbetsverk och institutioner samt ökning i räkenskaperna för vissa äldre sådana, dels ock med det nya revisionsarbete, som föranleddes av värnskatten. Ökningen av antalet extra revisorer tillstyrktes av löneregleringskommittén i dess förutnämnda utlåtande den 15 mars 1915, därvid kommittén framhöll, att kommittén utgått från den förutsättningen, att det bebådade riksrevisionsverket icke skulle komma till stånd från och med år 1916.

Då kammarrätten i sin nu till kommittén remitterade skrivelse hemställer om ökning under senare halvåret 1916 och hela år 1917 av extra revisorernas antal till sex och av de kvinnliga extra räknebiträdenas antal till fem, framhåller ämbetsverket, att denna ökning är behövlig till följd av det nya revisionsarbete, som tillkommit dels genom pensionsstyrelsens inrättande och dels i följd av den senare tidens betydande utgifter på försvarsväsendets område.

Även kommittén håller för sin del före, att det sålunda nytillkomna revisionsarbetet för den tid, varom nu är fråga — eller från och med den 1 juli 1916 till 1917 års utgång — betingar den ökning av revisionspersonalen, som nu begärts; och då, med avseende å vad chefen för finansdepartementet till 1916 års statsverksproposition yttrat angående det ifrågasatta riksrevisionsverket, detta ämbetsverk icke lär kunna förväntas komma till stånd under nämnda tid, har kommittén ansett sig böra tillstyrka erforderligt anslag för det begärda antalet extra revisorer och extra räknebiträden under senare hälften av år 1916 och hela år 1917.

Avlöningarna för extra revisorerna och extra räknebiträdena likasom även ersättningarna till deras semestervikarier äro beräknade efter samma grunder som hittills; och skulle kostnaderna under nu ifrågavarande tid av ett och ett halvt år, utöver vad redan är av 1915 års riksdag medgivet för år 1916, bliva följande:

arvodet åt två extra revisorer under senare hälften av år 1916	kr. 3,000:—
» åt sex extra revisorer under år 1917	» 18,000;—
» åt ett extra räknebiträde under senare hälften av år 1916	» 750:—
» åt fem extra räknebiträden under år 1917	» 7,500:—
semestervikariat under år 1917 för sex extra revisorer	» 800:—
» under år 1917 för fem extra räknebiträden	» 500:—
	<hr/>
	Summa kronor 30,550:—

Häremot har kommittén icke funnit anledning till erinran.

Kommittén hemställer alltså beträffande den sist behandlade delen av kammarrättens framställning, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen att, för anställande å kammarrättens revisionsavdelning *dels* under senare hälften av år 1916 — utöver det antal av fyra extra revisorer och fyra extra räknebiträden, som av 1915 års riksdag beviljats — av ytterligare två extra revisorer och ett extra räknebiträde, *dels ock* under år 1917 av sex extra revisorer och fem extra räknebiträden, ävensom för bekostande av semestervikariat under år 1917 för sex extra revisorer och fem extra räknebiträden, på extra stat för år 1917 bevilja ett anslag

av 30,550 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1916 av anslaget disponera ett belopp av 3,750 kronor.

Vidare hemställer kommittén, att Kungl. Maj:t, därest nämnda förslag av riksdagen bifalles, måtte

dels bemyndiga kammarrätten att förordna för senare hälften av år 1916 ytterligare två och för år 1917 sex extra revisorer med arvode för en var av dem av 3,000 kronor för år räknat, därav 1,600 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar, ävensom för senare hälften av år 1916 ytterligare ett och för år 1917 fem extra räknebiträden med arvode för envar av dem av 1,500 kronor för år räknat, därav 550 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar;

dels förklara extra revisorerna och extra räknebiträdena berättigade att under år 1917 åtnjuta semester lika med ordinarie revisorer och räknebiträden;

dels medgiva att, till bestridande av vikariatsersättningar under nämnda semester, må såsom tillägg till det i ämbetsverkets stat uppförda anslaget till vikariatsersättning, arvoden åt extra biträden, flitpenningar och tillfällig renskrivningskostnad under år 1917 användas erforderligt belopp, 1,300 kronor;

dels ock föreskriva, att ifrågavarande befattningshavare skola vara underkastade skyldighet att iakttaga vad i fråga om daglig arbetstid å tjänsterummet gäller för ordinarie befattningshavare i motsvarande tjänster inom ämbetsverket.»

*Reservation
vid kom-
mitténs
förslag.*

I fråga om kommitténs förslag i vad detsamma avser beloppet i visst fall av de adjungerade ledamöternas arvoden har kammarrättsrådet Wählin avgivit en så lydande reservation:

»Emot kommitténs beslut att för vardera av två adjungerade ledamöter i kammarrätten, därest dessa äro ordinarie tjänstemän, föreslå årsarvode, understigande det av kammarrätten begärda beloppet 3,000 kronor, får jag härigenom anmäla min reservation.

Det av kommittén under nämnda förutsättning förordade årsarvodet 2,500 kronor utgör samma belopp som kammarrättsråds tjänstgöringspenningar. För denna ersättning är enligt gällande avlöningsbestämmelser ordinarie tjänsteman i kammarrätten skyldig att åtaga sig vikariat för tjänstledigt kammarrättsråd, allenast då ledigheten åtnjutes på grund av sjukdom och i varje fall icke längre tid än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår. Är ledigheten beviljad av annan anledning än sjukdom, är den tjänstledige skyldig att för vikariens avlöande avstå, utöver sina tjänstgöringspenningar, så mycket av lönen eller ortstillägget, som för tjänstens uppehållande erfordras eller eljest provas skäligt.

Att i det fall, varom nu är fråga, bestämma adjunktionsarvodet till det minimibelopp, varmed vikarierande kammarrättsråd är skyldig att under nyss angivna särskilda förutsättningar åtnöjas, synes mig icke stå i god överensstämmelse med grunderna för avlöningsbestämmelserna. Vid vikariat under längre tid än tre månader kan vikarien betinga sig ersättning utöver tjänstgöringspenningarna. Detsamma är fallet vid varje tjänstledighet av annan anledning än sjukdom; och äger under sistnämnda förutsättning vederbörande myndighet att även utan särskild begäran av vikaren taga under omprövning, huru stor del av lön eller ortstillägg skäligen bör av den tjänstledige övstås till vikarien. Vida starkare skäl för arvodets fastställande till belopp, överstigande tjänstgörings-

penningarna å vederbörande tjänst, synas föreligga i det fall, varom nu är fråga, då det nämligen icke gäller något mer eller mindre tillfälligt vikariat utan en år efter år fortsatt, genom arbetsmaterialets tillväxt framtvingen ökning av de föredragande kammarrättsledamöternas antal, vilken ökning emellertid — med hänsyn till den från regeringen utgångna uppmaningen till sparsamhet vid anslags-åskanden — av kammarrätten för år 1917 liksom för tiden 1 juli 1915—31 december 1916 begärts allenast på extra stat.

Att kammarrätten i det förslag, som för tillgodoseende av nämnda viktiga ändamål av ämbetsverket avgivits, iakttagit så sträng sparsamhet, som med skälig hänsyn till arbetets vikt och de adjungerade ledamöternas berättigade anspråk varit förenlig, synes mig uppenbart. Samma mening har även kommit till uttryck i det yttrande av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet, som åtföljt Kungl. Maj:ts proposition i ämnet till 1915 års riksdag och vari departementschefen med beklagande framhållit, att löneruleringskommitténs då gjorda förslag innebure en nedsättning i motsvarande adjunktionsarvodens ditillsvarande belopp och att denna nedsättning kunde komma att drabba tjänstemän, vilka redan under någon tid åtnjutit sådant arvode efter 3,000 kronor om året.

Det skall villigt medgivas, att det för kammarrätten skulle vara av mycket stort värde, om för de yngre adjungerade ledamöterna i ämbetsverket kunde för framtiden påräknas sådan ersättning för deras adjunktionsförordnanden, som av kommittén föreslagits för de nu ifrågavarande två adjungerade ledamöterna, därest dessa skulle vara extra ordinarie tjänstemän.

Såsom av kammarrättens skrivelse framgår, äro emellertid de adjunktionsförordnanden, om vilka nu är fråga, avsedda att tilldelas de två äldsta och mest meriterade av kammarrättens i sådana förordnanden använda tjänstemän; och något *direkt* gagn av den under nyssnämnda villkor föreslagna avlöningsförhöjningen torde därför knappast vara att förvänta av ett bifall till kommitténs nyssberörda förslag.

Då jag på grund av vad av mig anförts såväl här ovan som i min reservation vid kommitténs utlåtande av den 15 mars 1915 icke kunnat finna kommitténs förslag innebära någon tillfredsställande lösning av den nu förevarande arvodesfrågan, har jag inom kommittén yrkat, att kommittén måtte tillstyrka, att arvoden för två under år 1917 adjungerade ledamöter i kammarrätten måtte — under förutsättning att de äro ordinarie tjänstemän — bestämmas till 3,000 kronor för dem var.»

Vad i ärendet förekommit synes mig tillfullo ådagalägga, att en förstärkning av kammarrättens arbetskrafter såväl å domstolsavdelningen som å revisionsavdelningen bör i enlighet med det därom väckta förslaget genomföras. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har vad kammarrätten i ämnet andragit vunnit löneruleringskommitténs tillstyrkan utom vad beträffar storleken av årsarvodet åt adjungerade ledamöter, som äro ordinarie tjänstemän i kammarrätten. Lika litet som föregående år har jag för närvarande mot kommitténs avstyrkande ansett mig böra föreslå arvode till nyssnämnda adjungerade ledamöter till högre belopp än 2,500 kronor för år räknat.

Departementschefen.

Även i övrigt ansluter jag mig till vad lönerogleringskommittén i detta ärende anfört och hemställt.

Sammanlagda beloppet av de i detta ärende av mig förordade anslagen till förstärkning av arbetskrafterna hos kammarrätten uppgår till högst 44,200 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av arbetskrafterna hos kammarrätten *dels* för senare hälften av år 1916 — utöver det antal av fyra extra revisorer och fyra extra räknebiträden, som vid 1915 års riksdag medgivits — med ytterligare två extra revisorer och ett extra räknebiträde, *dels ock* för år 1917 med två adjungerade ledamöter, två amanuenser, sex extra revisorer och fem extra räknebiträden m. m. på *extra stat* för år 1917 under sjunde huvudtiteln anvisa ett anslag av högst 44,200 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan innevarande år därav disponera ett belopp av 3,750 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Schumacher.